CELEBRATION BETWEEN MODERNISM AND POSTMODERNISM

Bianca Teodorescu
PhD Student, University of Craiova

Abstract: This study is a meta-analytic method centered on how the transition from modernism to postmodernism affected the celebration in our society. Lyotard claimed that the postmodernism focused on the necessity to transform a society in a game where every citizen is forced to participate, no matter where they are. Thus, these games have a well define ritual in which every person is passing through a rite of passage. The French Enthnologist, Arnold Van Gennep affirmed in his paper "The Rites of Passage" that the rites of passage are taking place only in primate society. After many years from the conclusion of Van Gennep regarding the influences of rites of passage, Victor Turner's research reached the conclusion that the rites are representing an everyday rituals, especially in the society's celebrations. Regarding on the idea of Vatimo that the postmodernism is representing a mass media of society, the celebration became a center of attraction for every person.
The celebration in the era of postmodernism is in fact rational interpretation of the reality where every individual is participating in the rituals. Here, a person is becoming a member of an entity from the moment when he starts to participate in the rituals of the society. In our day, the concept of celebration was adapted to the era of postmodernism, but it kept the rituals sacred.

Keywords: celebration, modernism, postmodernism, ritual, media

I. Trecerea de la modernism/structuralism la postmodernism/post-structuralism

Modernismul a apărut în urma unor revolte împotriva tradiţiilor şi impunerilor privind arta şi literatura din perioada secolului al XIX-lea. Astfel, chiar înainte de începerea secolului XX, apare modernismul ca o replică a ceea ce până atunci părea normal: "Tocmai prin aceasta omul îşi pierde însă poziţia obiectivă pe care existenţa sa o avea în vechea imagine despre lume, şi un sentiment al abandonului, ba chiar al ameninţării, se instalează." (Guardini, 2004:44)

Trecerea la postmodernism a venit ca o replică a modernismului. Postmodernismul mai este numit şi gândirea slabă, iar în concepţia lui Gianni Vattimo, acestă denumire este lipsită de axiome şi principii, fiind totalmente interpretativă. Postmodernismul vine cu o „gândire slabă". Libertatea postmodernistă constă în originalitate, pluralism, diversitate extinsă de gândire, "înţelegere", în amestecul de idei, categorii şi concepte. În acest sens, Peter Carravetta reţine „gândirea slabă" ca „dizolvarea de gândire puternică"; necaracterizându-se prin „axiome, principii, teorii puternice", ci numai prin interpretare. (Carravetta, P., 2012: 11)

Postmodernismul, reprezentând o îmbinare de elemente generatoare de nesiguranţa şi haos, rămâne agăţat de modernism care semnifică încă o atracţie (Ionescu, 2010; Negrea, 2015).

Spre sfârşitul secolului XX, postmodernismul este văzut astfel:

"Tabloul următor, cel din anii 1970, apare marcat de un optimism destul de minor. În el pătrunde ochiul nemilos al unei gândiri fără redempţiune, una "negativă", prin care este însă posibil să fie văzute numeroasele reziduuri metafizice rămase active şi ascunse. Un fel de reactiv chimic este făcut să treacă prin teoriile structuraliste şi prin filosofiile noii subiectivităţi: acestea

BDD-A23188 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:37 UTC)

se colorează, dau la iveală pretenţiile totalizatoare, acea lege care-şi joacă încă cu multă îndemânare rolul de reducio ad unum". (Vattimo, 1983:5)

Jean-François Lyotard descrie postmodernitatea ca o mefienţă în metanaraţiuni, plecând de la ideea că postmodernismul are ca rol modalitatea unor entităţi ideale prin care îşi exercită autoritatea. Se impune, în era postmodernă, o consecinţă a unei pluralităţi a limbajelor:

"…această viziune pe care o propune Jean-Francois Lyotard este, în linii generale, corectă şi revelatorie, cu singura observaţie că directiva pluralismului s-ar putea să fie rezultatul nu al unui proces de eroziune internă a funcţiei legitimatoare ca atare, ci mai degrabă o trăsătură legată de apariţia şi afirmarea unei noi paradigme a cunoaşterii" (Petrescu, 1998:89).

Pe de altă parte, nu se poate nega filiaţia de idei care există între Nietzsche şi Heidegger şi filosofia postmodernă. Consideraţi ei înşişi drept precursori ai postmodernului, ei tratează modernitatea ca epocă a unei metafizici a prezenţei fiinţei ca fundament, luând, după caz, forma subiectului, a raţiunii ori a voinţei (de putere). După Nietzsche, metafizica modernă se întemeiază pe principiul subiectivităţii – prin care se înţelege un subiect aflat într-o perpetuă conştientizare de sine, procurându-şi reprezentări prin care asigură legătura ego-lume, prin îndoiala metodică sau prin raţionalizarea lumii, dar şi un subiect determinat ca voinţă; metafizica modernă se întemeiază apoi pe un principiu al dualismului ontologic şi moral, - ce hipostaziază o lume suprasensibilă, noumenală, depozitară a valorilor superioare în detrimentul unei lumi, a noastră, fenomenală şi destinată erorii, trecătorului şi răului. (Lyotard, 1993:11). Trebuie mai întâi să reperăm germenii "delegitimării" şi ai nihilismului – inerenţi marilor povestiri ale secolului al XIX-lea – pentru a înţelege cum a putut să fie sensibilă ştiinţa contemporană la aceste şocuri cu mult înainte ca ele să aibă loc. Tocmai de abandonul acestei credinţe este legat astăzi declinul povestirilor de legitimare, fie ele tradiţionale sau "moderne" (emanciparea umanităţii, devenirea Ideii). Iar ideologia "sistemului" vine să acopere prin pretenţia sa totalizantă pierderea acestei credinţe şi să o exprime, în acelaşi timp, prin cinismul criteriului său de performativitate. Structuralismul manifestă o înclinare către o abordare ştiinţifică pentru a desemna cadrul stabil asemănător unei gândiri iluministe. Răspunsul la structuralism a venit din partea poststructuralismului, care se opunea orientărilor ştiinţifice. Poststructuralismul apare tot în perioada anilor 90, secolul al XX-lea. Se observă o diferenţă între poststructuralism şi postmodernism prin prisma că primul reprezintă mai mult un curent, o filosofie care îmbină părerile despre societate cu tot ce are ea în bagaj: fiinţă, limbă, corpuri, în schimb cel de al doilea este într-o legătură strânsă cu era postmodernă. Michel Foucault ne îndeamnă să: "preferăm ceea ce e pozitiv şi multiplu, diferenţa-uniformităţii, afluenţa-unităţii, aranjamentele mobile-sistemelor". (Lyon, 1998:121)

Privit în linii mai generale, postmodernismul îşi dispune o înfăţişare sub o afirmaţie conştientă, dar în acelaşi timp contradictorie şi autosubminatoare. Se poate spune că există o asemănare cu tendinţa de a pune o afirmaţie între ghilimele pentru a urmări care este efectul: de a sublinia sau "a sublinia", modul fiind "conştient" şi ironic sau chiar folosit "ironic". Postmodernismul dispune de o trăsătură distinctivă prin calitatea de a avea înţeles cu dedublare. Astfel, postmodernismul se remarcă prin tendinţa de a ne denaturaliza trăsăturile dominante ale vieţii noastre, el contribuind la evoluţia capitalismului. Trăsăturile pe care le considerăm naturale sunt de fapt culturale. (Hutcheon, 1997:5)

Postmodernismul poate fi pus sub semnul întrebării prin tot ce desemnează realitatea, precum şi modul prin care noi o putem cunoaşte. Acesta reuşeşte să legitimizeze cultura, chiar şi atunci când o subminează, astfel apare o acţiune cu două modalităţi pentru a preveni tendinţele critice de a ignora problemele realităţii.

BDD-A23188 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:37 UTC)

II. Sărbătoarea, în postmodernismul antropologic

Postmodernismului, aşa cum este privit de Lyotard, se axează pe necesitatea de a transforma societatea într-un joc, unde cu toţii suntem obligaţi să participăm, indiferent unde ne aflăm. Astfel, aceste jocuri au la rândul lor un ritual bine definit prin care persoanele trec de fiecare dată printr-un rit de trecere. Etnologul francez, Arnold Van Gennep, în lucrarea sa "The Rites of Passage" spunea că riturile de trecere au loc numai în societăţile primitive, însă Victor Turner, continuând cercetările în liminalitate, a precizat că acestea au loc chiar şi în societatea modernă: şcoala, serviciu, sărbătorile, etc. (Victor Turner, 1969:98)

Mizând pe ideea lui Vattimo cum că postmoderminitatea reprezintă o societate a mass-mediei , astfel creeându-se o situaţie transparentă şi pluralistă, sărbătorile au devenit un centrul de atracţie pentru societate, având la baza riturile de trecere (Vl[du'escu, Grabara & Kot, 2015).

În lumea noastră, societatea modernă este separată între laic şi religios, dar şi între profan şi sacru, iar trecerea unui individ de la o etapă la altă este datorată executării unei ceremonii printr-un stagiu intermediar. Toate aceste separări datează din perioade mai vechi, începând cu vechile civilizaţii africane unde societăţile speciale sunt organizate dupa o bază religioasă marcată de tranziţia lor de la trecut la viitor (Stănescu, 2015; Voinea, 2015). Maturizarea, creşterea în vârstă, trecerea de la o ocupaţie la alta modelează individul din societate pregătindu-l psihic şi fizic pentru noua sa viaţă. Astfel, în postmodernitate, adaptabilitatea oamenilor faţă de noua formă a societăţii a trecut barierile simţurilor artistice din modernitate, căpătând nuanţe neînţelese sau haotice:

"Strategiile postmoderne au o conotaţie negativă, deoarece neagă totalitatea, coerenţa, expresia, originalitatea, reprezentarea, sensul, libertatea, creativitatea, ierarhia. Pozitiv este considerat faptul că susţin discontinuitatea, fragmentarea, ruptura, suprafaţa, diversitatea, hazardul, contextualitatea, egalitarismul, pastişa, citatul, parodia." (Parpala, 2006: 133)

Sărbătorile în postmodernitate reprezintă interpretări din ce în ce mai raţionale ale realităţii, creatoare a unei autonomii pentru fiecare individ care participă în ritualurile societăţii. Aici, individul devine un membru al unei entităţi din momentul în care se hotărăşte să participe la ritualurile societăţii (Bačík, Mihal & Fedorko, 2015). El va trece printr-o serie de rituri de trecere pentru a accede către scopul urmărit. În zilele noastre, conceptul de sărbătoare s-a adaptat epocii postmoderniste, dar şi-a păstrat ritualurile sacre, acestea întâmplându-se în fiecare an. Mircea Eliade spunea că sărbătorile marchează o existentă a sacrului în toată lumea. Acest cuvânt, "sacru", are rol de a crea o legătură dependentă a oamenilor cu trecutul (Boldea, 2011). Deşi modernitatea s-a metamorfozat în postmodernitate sau putem spune că a trecut la un alt nivel, sacralitatea evenimentelot date de sărbători a rămas la fel. Poate doar funcţia ritualurilor s-a schimbat între timp, de exemplu: apariţia mass mediei. Împreună cu aceasta, indivizii unei societăţii participă la ritualuri în vederea creării de sărbătoare. Rolul acesteia este de a transporta sacrul în profan. În zilele noastre, sărbătoarea este prezentată prin mass media ca un ritual care produce schimbări la întreaga platformă umană, socială. Sărbătoarea contemporană este împărţită de mass media în trei acte: concursuri, cuceriri şi coronări. Cele trei acte alcătuiesc un ritual omogen.

Partea negativă a postmodernsimului în sărbătoare este datorată existenţei a mai multor factori de informare a publicului, acesta are posibilitatea să redea ritualurile sub forma eronată, transformând totul în kitsch. "Dimpotrivă, postmodernismul aduce o relaxare a standardelor estetice, o artă mai puţin preţioasă, asimilarea kitsch-ului, de unde populismului ei, euforia

BDD-A23188 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:37 UTC)

libertăţii. Bucuria jocului, importanţa acordată cotidianului creează impresia unui realism (în realitate, funcţia referenţială e ironizată)" (Parpală, 2006:135)

Încă din cele mai vechi timpuri, sărbătoarea a reprezentat un mod de interacţiune sau de ritualizare a acţiunilor fiecăreia societăţi. Antropologul Natale Spineto aduce în discuţie în era postmodernismului ideea de secularizare pentru a desfăşura o înţelegere mai eficientă a funcţiilor sărbătorii. Modernitatea şi-a schimbat traiectoria drumului religios, căpătând în timp nuanţe anti-religie, acest lucru datorându-se mai ales separării percepţiei persoanelor de lucruri spirituale. Societatea a devenit mai raţională şi a început să se axeze pe ştiinţă, iar tot ce ţinea de o arie spirituală s-a transformat în concepte de natură modernă unde, dacă nu se poate demonstra, devine inexistentă. Schimbările au marcat o definire a noţiunii de sărbătoare din antichitate până în modernitate. Atât în epoca veche, cât şi în cea modernă, sărbătoarea reprezintă o alcătuire de ritualuri şi mituri. (Spineto, 2015: 15). În societatea contemporană, sărbătoarea reprezintă un ritual necesar pentru membrii comunităţii:

"Viaţa oraşului este marcată de sărbătoarea patronului spiritual, dar şi de începutul/sfârşitul anului şcolar, de începutul campionatului de fotbal, de începutul stagiunii muzicale şi teatrale, de vacanţa judecătorească, de deschiderea ştrandurilor şi, respectiv, a patinonoarelor în aer liber, a teraselor etc." (Panea, 2013:161)

III. Concluzii

Trecerea de la modernism la postmodernism a avut un efect asupra societăţii şi mai ales a ritualurilor sale. Dacă înainte de postmodernism, sărbătorile erau realizate într-un cadrul mai intim, neavând acces oricine, acum situaţia s-a schimbat datorită mass-mediei. Societatea noastră este marcată de o atenţie exagerată a publicului unde sărbătorile reprezintă mai mult decât o necesitate. Pe vremuri, sărbătoarea reprezenta un ritual menit să determine o libertate de la muncă pentru poporul său, în schimb în zilele noastre, ea a devenit punct de atracţie al mass mediei corelat cu dependenţa societăţii faţă de ea. Diferenţa este că epoca noastră postmodernă a destabilizat structura spiritualismului în societate, religia devenind doar un simplu actant, fără a se mai simţi prezenţa sa. Mass media creează ritualuri şi mituri prin transmiterea informaţiilor către public în mod direct, astfel societatea are accesul la a participa la o sărbătoare fără a fi chiar prezentă fizic acolo. Postmodernismul a influenţat crearea de noi ritualuri în societatea contemporană. Modernitatea, în viziunea lui Lyotard, a fost lichidată de istorie, iar postmodernitatea se caracterizată prin existenţa unor micro-naţiuni multiple care nu urmăresc o stabilizare sau legitimare universalizantă.

References

Bačík, R., J. Mihal, and R. Fedorko. "The Analysis Of The Impact Of Selected Communication Channels On The Selected City Population'Opinion." (2015).

Boldea, Iulian. Romanian Literary Perspectives and European Confluences. Éd. Asymetria, 2011.

Carravetta, P., 2012, *What Is „Weak Thought"? The Original Theses and context of il pensiero debole.* In G. Vattimo & A. Rovatti (Eds.), *Weak Thought.* New York Press.

Cerban, M. (2009). A Systemic Functional Description of the Simple Sentence Structure. Universitaria.

Guardini, Romano, 2004, *Sfârşitul modernităţii*, Editura Humanitas, Bucureşti.

Hutcheon, Linda, 1997, *Politica postmodernismului*, Editura Univers, Bucureşti.

BDD-A23188 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:37 UTC)

Ionescu, Alice (2010). Marqueurs évidentiels dans la presse écrite roumaine, communication présentée au XXVIe Congrès de Philologie et de Linguistique Romane, Valence, Espagne, 06-11 septembre 2010.

Lyon, David, 1998, *Postmodernitatea*, Editura Du Style, Bucureşti.

Lyotard, Jean-François, 1993, *Condiția postmodernă*, Editura Babel, Bucureşti.

Negrea, Xenia. "Public Interest, Procedural and Discursive Limitations." Social Sciences and Education Research Review 2.1 (2015): 33-41.

Panea, Nicolae, 2013, *Oraşul subtil*, Editura Etnologia, Bucureşti.

Parpală, Emilia, 2006, *Introducere în stilistică*, Editura Universitaria, Craiova.

Petrescu, Liviu, 1998, *Poetica Postmodernismului*, Editura Paralela, Piteşti.

Spineto, Natale, 2015, *La festa*, Editore Laterza.

Stănescu, Georgiana Camelia. "Breaking News and News Alert, between Information and Spectacle for Rating." Social Sciences and Education Research Review 2.2 (2015): 81-91.

Štefko, R., et al. "An Analysis Of Perceived Topicality Of Website Content Influence In Terms Of Reputation Management." (2015)

Ştefan Vlăduţescu, Janusz Grabara, Sebastian Kot (2015). Aristotelian Opening Way and Actual Argumentation and Demonstration's profile. Analele Universităţii din Craiova. Seria Filosofie, 36, 95-107.

Turner, Victor, 1969, *Liminality and communitas*, The ritual process: Structure and anti-structure.

Vattimo, Gianni, 1983, *The end of modernity*, Cambridge.

Voinea, Dan Valeriu. "The journalists' obligation of protecting the victims of sexual assault." Social Sciences and Education Research Review 2.1 (2015): 101-106.

BDD-A23188 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:53:37 UTC)